

316 CAPUT XXXII.

Vir quidam pius in Meldensi territorio mortuus repertus est, super genua sua et super lævæ manus articulos unda humo perstans, dexteram vero quasi tundendo pectori applicatam tenens.

In territorio Meldis, vico qui Betunbasocas dicitur, ante hoc ferme septennium defunctus est quidam famulus Christi, rebus quidem transitoriis pauper, sed virtutibus dives qui, licet habitu sæculari indueretur, vitam monachicam opere sectabatur. Iste dum adhuc esset in ætate viridiori, amicis adhortantibus, uxoria compede passus est se arctari. Compare autem celeriter de medio facta, digamiam inire minime acquievit, sed virtuti continentiae membra deinceps usque ad senectam et senium dedicavit. Erat ergo jejuniis et obsecrationibus die ac nocte Domino serviens, cæterisque divinis obsequiis jugiter insistens. Habebat autem in consuetudine, per decennium fere ante obitum suum, singulis diebus Dominicis communicare. Ecclesiam vero quamvis a sua ipsius mansione longe remotam, frequentius adire non desistebat; multumque temporis et laboris in hoc opere expendebat; utpote senex atque decrepitus, quem tribus pedibus incedere oportebat. Quadam vero Dominica cum ad ecclesiam multo gravamine veniens, sacrosancta mysteria solito percepisset, viribus corporis cæpit repente destitui, ita ut ad suum tugurium repedare non posset. Proinde divertens in domicilium viri cujusdam in proximo commorantis, per totam diem illam lecto decumbens, 317 graviter ægrotavit, et nocte sequenti vocante se Domino in pace quievit. Facto itaque mane cum ingrederentur ad eum visitandum, invenerunt illum in oratione positum, ibique defunctum hoc modo. Egressus siquidem de grabato, et carens operimento, præter femoralia tantum super genua sua et super lævæ manus articulos nuda humo perstabat; dextram vero superius quasi tundendo pectori applicatam tenebat. Porro corpusculum erectum atque immobile stabat, et resupinato capite facies in cælum respiciebat. Ita ergo cadaver exstinctum divina virtute subsistens, et viventi magis quam mortuo simulans, satis evidenter post obitum indicabat quid ante occubitum facere consueverat. Accurrunt undique populi festinantes, videre tam pium tamque cœleste miraculum: quod non magis utique in corpore mortuo, quam in ipso homine vivente, vel potius moriente constat esse mirandum. Quid enim mirabilius est, mortalem hominem orando et stando mortem irruentem excipere, et a statione sua moriendo non corruere, an corpus exanimatum post mortem non occumbere? Utrumque profecto mirabile, utrumque divinæ virtutis et gratiæ est. Quis enim alius præter te, Domine, facere prævaleret, ut servus tuus moriens, invicta orandi constantia animatus, et ipso mortis articulo de cubili suo surgeret; et contra mortis impetum, quasi contra fluminis aut fulminis ictum, flexis genibus et erecto

A corpore staret, stans et orans animam traderet, insuper et gleba cadaveris exanimati (quod a cado dicitur) in terra non caderet? Vere tua sunt opera, tua sunt ista miracula, Domine Jesu, qui pauperes amas, et personam ullius non accipis: sed 318 in omni gente, in omni conditione et professione, quicumque te timet et operatur justitiam, acceptus est tibi (Act. x.). Videntes itaque talia cuncti, qui ejus honestissimam conversationem antea venerant, immensas Domino grates retulerunt; et cognoscentes quod vere servus Dei esset, cum magna devotione et reverentia sanctissimum corpus ejus honorifice sepelierunt.

CAPUT XXXIII.

B *Monachus ordinis Cisterciensis, orationi maxime et lectioni intendere solitus, videt primum S. Joannem evangelistam, tum beatissimam Dei genitricem virginem Mariam, et denique Christum ipsum Dominum sibi animam agenti occurrentes.*

In quodam Cisterciensis ordinis monasterio quidam honestæ conversationis monachus habitabat, qui dum esset in omni religionis suæ observantia fervens atque devotus, maxime orationi atque lectioni erat intentus, ita ut semper ad legendum ubicunque poterat, mirabili dulcedine traheretur; et fructum devotionis magis quam devotionem inquirens, ita in ea sicut in omnibus divitiis delectaretur. Appropinquante autem hora vocationis suæ cum graviter ægrotaret, et oleo infirmorum jam inunctus esset, rogavit ut corpus ejus in præsentem lavaretur, et vestimentis in quibus sepeliendus erat indueretur. Fratribus vero causantibus novitatem, et facere differentibus, cum in sua petitione persisteret, tandem quod volebat obtinuit. Quo facto, circumstantibus 319 ait: « Revertimini unusquisque ad officia vestra, quia modo moriturus non sum, sed die sequenti post prandium servitorum. In crastinum ergo eadem qua prædixerat hora cum jam ultimum spiritum traheret, convenerunt undique fratres ad muniendum exitum ejus. Tunc ille divino Spiritu illuminatus exhilarata facie dixit: « En modo ingreditur beatus Joannes evangelista. » Et cum paululum reticuisset, iterum dixit: « Ecce nunc venit sancta Dei genitrix Maria. » Et post modicum intervallum denuo dixit: « Eia, fratres, ecce jam venit Dominus Jesus Christus. » Et cum hoc dixisset, illico cantare cœpit et imponere antiphonam illam dicens, *Subvenite*. Ac ita cantando spiritum reddidit.

CAPUT XXXIV.

Fratri cuidam cum morte luctanti apparet dæmon simiæ speciei, ei illudentis, et panni frustum subinde lambentis, quod ille absque superioris licentia, detricto suo scapulari assuerat.

Quidam alius monachus cum ad horam ultimam devenisset, jamque loquendi officium amisisset, vidit immundum spiritum instar simiæ, sedentem in pertica, juxta parietem posita; ubi scapulare illius dependebat. Porro in ipso scapulari veteri et

dirupto, isdem frater modicam panni scissuram sine licentia nuper assuerat: quam ille spiritus impurus suaviter attrahens, et sæpe deosculans, etiam lingua lingebat, et manu palpabat. Quod cum ille videret, ingemuit; et quia jam loquelam amiserat, protensione indicis indicando, 320 verbisque semirutis ac dimidiatis balbutiendo, quomodo poterat innuebat, ut derisorem pessimum amoverent. Illis vero mirantibus et diu percunctantibus quid diceret, aut quid intenderet, divina tandem miseratione recepit officium linguæ, et ait: « Nunquid non videtis illum dæmonem obscenum, sedentem in nostro scapulari, et ore spurcissimo lambentem pitiatum illud, quod nuper in eo sine licentia consuerat præsumpsi? Expellite ergo sceleratum, et tollite de indumento pitiatum, ne mihi in finem calumniosus et impius iste derisor insultet. » Cumque omnes intente respicerent, et spiritum nequam quem ille conspiciebatur, videre non possent, amoverunt scapulare de loco, et protinus abiit pessimus exprobrator. Frater vero accepta pœnitentia rursus obmutuit, atque post paululum in bona confessione decessit.

CAPUT XXXV.

Monachus præfebrum æstu cucullam exutus, indutus est scapulare: quo in habitu cum esset mortuus, ejus animæ occlusa est paradisi janua, donec illa corpori suo reddita et cucullam poposcit, et pro ea abjecta pœnitentiam sibi injunctam accepit.

Frater quidam ægrotabat ad mortem, qui dum magnis febrium æstibus ureretur, ad revelationem ardoris exuta cuculla indutus est scapulari, et ita manendo spiritum exhalavit. Cumque post mortem duceretur usque ad introitum paradisi, clausere portarii portam, ipsumque excludere, dicentes: 321 Nunquid iste sine cuculla recipiendus erit in ordine vel requie monachorum? Repulsus itaque remanebat foris, pavibundus et trepidans, metuens nimirum damnationis audire et subire sententiam. Cumque ductores ejus pro illo rogarent, dicentes eum, excepto sermone hoc, virum exstitisse probabilem et sine querela inter alios conversantem, justus est ad humana redire, acceptaque venia cum cuculla protinus remeare. Reversus vero ad corpus, cuncta quæ viderat indicavit, induensque cucullam, et accipiens pœnitentiam, in pace migravit. Constat ergo monachicum habitum, in quo et forma crucis exprimitur; si vita monachi teneatur, magnum mysterium continere.

CAPUT XXXVI.

De Abraham abbate Prateæ in Biturigibus, qui adhuc juvenis edoctus est nihil quidquam, ne minimum quidem absque licentia usurpare: Judæos ex fectore discrevit, atque, ob angelicam animi et corporis puritatem, ab ipsa Dei genitrice virgine Maria stupendis benevolentiae argumentis cohonestatus est.

Piissimæ recordationis Abraham, Prateæ quondam abbas, qui, sicut aiunt, virginitatis florem largiente Christo servavit usque ad mortem, homo

A sanctissimus, ac singulari mansuetudine præditus fuit, jugumque Domini ab adolescentia usque ad finem vitæ portavit. Qui dum adhuc esset ætate pariter et religione novellus, modicam panni novissimam ad resarciendam 322 vestem in grabatulo suo sine licentia secrete recondidit. Sed cum eam post paululum requisisset, et reversato undique stratu minime reperisset, miratus abscessit, et remordente conscientia, furtivam rapinulam privata confessione quantocius delere curavit. Post modicum vero temporis, cum solus in coquina scutellas ablueret, ecce panniculus ille subito per aerem lapsus, et velut aliquo portante injectus est manibus ejus. Quem cum certissime recognosceret, et porrectis quaquaversum obtutibus, neminem neque sursum, neque deorsum aspiceret, manifeste comperit ab immundo spiritu furatum fuisse, sed post confessionem retineri non potuisse. Quin etiam animadvertit quam cavendum quamque timendum sit ab ejusmodi proprietatibus quamvis minimis, eis qui puram atque perfectam paupertatis professi sunt vitam cum etiam quædam sanctimonialis, ut legitur propter exiguum sericum filum, quod sine licentia lectulo suo reposuerat, diaboli persenserit in morte calumniam.

Hic itaque vir bonus et pius, propter eximiam corporis et animi puritatem, multas a Domino atque sanctis ejus, præcipue vero a beatissima Dei genitrice recipere solitus erat consolationes, ita ut eadem sanctissima Regina aliquando apparens in visione, nonnulla sibi ventura signaret, post dulcissima piissimæ visitationis alloquia, pudicissimum sui oris osculum castis ejusdem labris stupenda dignatione imprimeret.

Quadam vero nocte videbatur sibi cum perfidis Judæis de Christiana religione disputando configere. Cumque diutius altercassent, subito tantus fetor ex eisdem 323 reprobis hominibus exhalans, nares ejus infecit, ut præ acerbitate teterrimi odoris evigilaret. Excusso autem somno, per plurimos postea dies sensit eandem putoris immunditiam vigilando, quam antea senserat dormiendo. Non solum autem, verum etiam quoties Judæos alloqui, vel videre de proximo, quoties domos eorum introire, vel ante eas transire causa posebat toties eandem pessimam exhalationem sentire solebat. Porro ista quæ de memorato viro retulimus, ipso nobis secretius indicante, cognovimus.

CAPUT XXXVII.

Monachus Fontenetensis in ultimo morbo mira quædam videt et obitum suum prædicat, et divino splendore illustratur.

Apud Fontenatum, quod est Cisterciensis ordinis nobile monasterium, quidam eximie conversationis monachus in extremis agonizabat. Quodam vero die solemnem, cum ad missam matutinalem omnes qui surgere peterant infirmi processissent, repente apparuit ei quædam persona splendido vultu et habitu reverenda: quæ accedens ad lectulum ejusdam al-

terius infirmi, adhortabatur eum plurimis verbis ut sequeretur se, introducendus ab ea in locum serenissimum, totius amenitatis et gaudii plenam. Verum ægroto faciem obrubillante, et tardum tepidumque responsum ad ista reddente, sanctus ille contempsit et pertransiit. Accedensque ad monachum supradictum, **321** sermonem eundem proposuit. Ille vero gratanter assurgens atque ex omnibus medullis gratias agens, cum eum incontinenti subsequi vellet, nuntius ille cœlestis dedit ei mandatum ut interim ita maneret, indicans etiam tempus et horam quo ad ipsum in proximo remearet. Cum ergo sanctus ille disparuisset, curavit isdem infirmus innotescere fratribus cuncta quæ viderat. Instante autem vespera, vocatis ad se servitoribus suis ait: « Præparate quæ mihi ad sepulturam necessaria sunt, quoniam in ista nocte migraturus sum. Verumtamen nolite circa me vigilare, neque solliciti sitis, quia ego vocabo vos opportune, cum tempus advenerit. » Profunda itaque nocte pausatibus universis, cœpit ille clamare, dicens: « Surgite et pulsate quantocius tabulam, quia jam tempus meum impletum est. » Contigit autem omnes illa hora infirmitatis extinctas esse lucernas. Surgentes itaque fratres viderunt subito circa morientem, cum luna minime splenderet, tanti luminis splendorem, totam domum clarificantem, ut etiam in libro legere possent. Tandiu vero lux illa duravit, donec in multa mora lampades succensæ essent, ita ut etiam plurimi de conventu qui priores advenerant, eam præsentem adhuc invenirent. Fratres vero videntes et audientes cuncta quæ acciderant, exhilarati et consolati valde, gratias Domino retulerunt, atque cum ingenti devotione sancti viri exsequias celebrarunt. Porro ille alius æger qui invitanti se nuntio cœlesti libenter acquiescere noluit, multo tempore post in ipso langore permansit, et usque ad mortem, de lectulo in quem descenderat non ascendit.

Hanc autem memorati fratris consummationem, sicut **325** eam a venerabili Hugone Flaviniacensi, quondam ejusdem Fonteneti priore audiui, fideli narratione perstrinxi. Et quoniam de eodem viro mentio incidit, placuit huic loco inserere quiddam, quod venerabilis Willelmus de Spiriaeo, sancti Bernardi nepos et monachus prædicti cœnobii, nobis de eodem notificavit.

CAPUT XXXVIII.

Hugo prior Fontenetensis, magnæ religionis doctrinæque vir, ipso sancti Augustini festo die, prout optaverat sancte moritur, ejusque felix anima, occurrente cum cœlitibus aliis sancto Augustino, in cælum deducitur.

Erat igitur iste præfatus Hugo vir sapiens et bene morigeratus, religione fervens, virtutum gratia pollens, litterarum scientia præminens, qui dum esset omnium divinarum eloquiorum assiduus investigator, præcipue tamen librorum sancti Augustini erat ardentissimus amator, ita ut eundem sanctum, miro

affectu excoleret, et propter specialem quam circa illum habebat devotionem, in ejus festivitate, ut sæpius fatebatur, mori desideraret. Verum divina clementia, quæ pia sanctorum vota et aspirando prævenit et adjuvando prosequitur, hunc famulum suum desiderii sui compotem fecit, quia in ipsa beati Augustini festivitate, sicut præoptaverat, tam feliciter quam fideliter e mundo migravit. Facta est autem in ipsa nocte hujusmodi revelatio cuidam ipsius monasterii monacho religioso. Vidit enim processionem candidatorum de cœlo **326** venientium ecclesiam introire, et circa corpus quod ibidem more solito servabatur, assistere. Porro unus ex illis statura procerus, vultu et veste gloriosus atque præfulgidus, accessit ad monachum illum, et cœpit cum eo loqui. Ille vero percunctabatur ab eo qui esset, et cujus rei gratia advenissent. Cui sanctus ita respondit: « Isti quos vides, angeli Dei sunt, et alii sancti. Ego vero Augustinus episcopus Hipponensis. Nostri quoque adventus est causa, ut animam hujus fratris deducamus ad sidera nobiscum. » Expleta autem revelatione lætatus est videns, et glorificavit Deum, ipsumque præselem benedictum, intelligens nimirum ac sciens quia vere honorabilis et gloriosus apparet in conspectu Dei, ille sacerdos magnus, ille doctorum Ecclesiæ doctor illustris, et excelsus in verbo gloriæ Augustinus, qui devotum sibi famulum, in die festivitatis ejus assumptum, sicut in vita fovere non desiit, ita in morte succurrere et secum ad gloriam perducere non tardavit.

CAPUT XXXIX.

Pii sacerdotis, in Albæripæ monasterio novitii felix obitus, cœlitibus aliquot oraculis commendatur.

Sacerdos quidam venerabilis, et vitæ honestate insignis, cum esset homo castus, et sobrius, et timoratus, operibusque pietatis semper intentus; majoris tamen puritatis obtinendæ gratia domui Albæripæ se reddidit, multumque desiderabat, suscepto habitu, fratrum collegio sociari. Verum ejusdem monasterii abbas, **327** sciens eum virum justum atque perfectum, cum esset valde necessarius cuidam sanctimonialium feminarum monasterio, in illa vicinia constituto, quibus ipse fideliter ministrando etiam divina mysteria celebrabat, dilata ejus susceptione, multis precibus, licet invitum, in ipso officio detinebat. Qui dum se molestia corporis quamdam vice gravari conspiceret, prædictum Albæripæ monasterium festinanter expetiit, susceptusque ad probationem, infra dies paucos Domino vocante migravit. Et dum in extremis laboraret duobus religiosis ejusdem loci fratribus ostensa est una eademque revelatio talis in ipsa nocte, uno illorum de altero funditus ignorante.

Viderunt ergo beatorum spirituum turmam immenso jubare coruscantem, et dulci melodia suaviter concinentem, de cœlo descendere, atque per ampliorum frontis illius ecclesiæ fenestram intrare. Qui venientes in chororum monachorum,

defuncti corporis quod ibi jacere videbatur, animam Domino solemniter commendabant, et divinæ præconia laudis usque ad cælum canoris vocibus attollebant. Cum igitur prædicti monachi hujusmodi visionem cernerent, pulsata est tabula pro illo novitio moriente, jamjamque flatum ultimum emittente. Surrexerunt itaque fratres, ut fratris exitum suis orationibus communirent. Facta autem commendatione, et posito in ecclesia corpore, unus ex duobus qui supradictam revelationem acceperant, affectus magna devotione, remansit ad vigilias cum aliis quibusdam, qui ad ipsum fuerant deputati; alter vero in dormitorium rediens, ac sese recolligans iterum obdormivit. Et ecce quædam persona reverentissima apparuit **328** illi, minaciter arguens somnolentum, et dicens: « Usquequo dormies, piger? En sancti angeli de cœlo venientes circa defunctum fratrem excubias observant, nec non et socius tuus cum aliis vigilando et psallendo, funeri assistit; et tu miser in lectulo tuo stertis, atque inertis sopore deprimeris. » Tunc ille exterritus a voce exprobrantis et increpantis, evigilavit, et exsilens de lecto, citius in oratorium venit, et psallentibus circa defunctum celeriter se adjunxit.

In crastinum autem cum utramque visionem abbatiretulisset, mirabantur uterque quinam poterat esse socius ille, qui dictus fuerat cum aliis vigilare. Post modicum vero cum ille alius frater visionem quam viderat revelasset, cognoverunt quia ipse fuerat, qui socii nomine fuerat designatus; pro eo scilicet quod ad intuendam fratris illius glorificationem, cum altero fuisset admissus; ut in ore duorum testium staret, et credibile fieret istiusmodi verbum.

CAPUT XL.

In monasterio Fontis Mauriniaci, diocesis Bituricensis, Robertus monachus, de beata morte quam quinto post die obiturus erat, divinitus præmonetur.

In domo Fontis Mauriniaci, frater quidam habitabat, nomine Robertus, qui illic a Claravalle fuerat missus. Hic itaque vidit in visione Dominum Jesum Christum, et beatissimam ejus Genitricem, cum beato Bernardo abbate stantes in quodam horto **329** deliciarum; cujus amenitatis et gloriæ tanta erat immensitas, ut locutione explicari non valeat. Ipse vero eminus stabat, et respectum divinæ miserationis medullitus flagitabat. Tunc piissima mater ait ad filium suum: « Domine fili, quid facturus es de isto paupere tuo? » Et Dominus ad eam: « Quidquid tibi placuerit, mater. » At illa respondit: « Volo igitur ut mittas eum in requiem tuam. » Dixit autem Dominus ad eam: « Fiat ei sicut vis. » Respondit ei beatissima Virgo: « Et quando fiet istud? » Dicit ad eam Dominus: « Quinta die veniat, et salvetur. » Transacta itaque visione, frater ille, quæ viderat et audierat, cæteris indicavit; et ingravescente ægritudine quam antea tolerabat,

quinta die, juxta sermonem Domini, migravit a corpore, et intravit in requiem quam optabat. Huic autem fratres testimonium perhibebant quod homo religiosus et filius pacis erat, et quia dignus existimabatur, que in gaudium Domini esset introducendus.

CAPUT XLI.

Margareta Audomarensis, eximie formæ puella, ut nuptias vitaret, admirando sed non imitabili facinore, nasi pirulam cum superiore labro sibi met abscondit.

Puella quædam venerabilis, nomine Margareta, prudens ac speciosa nimis, nata de Sancto Audomaro in Flandria, cum a parentibus cogeretur ad nuptias, pertinaci animo recusabat, testificans illis sese nunquam alicui nisi Christo nubere posse. **330** Illi autem e contra modis omnibus insistebant, et quia preces ac suadelas eorum non recipiebat, vim inferre parabant. Jamque desponsationis dies advenerat, et presentibus prociis, ipsoque juvene qui jugum matrimonii cum ea ducere cupiebat, puella de consensu requiritur. Illa vero penitus recusante, comminationes et verba gravia sibi a parentibus intentantur. Interim vero dum illi super hujusmodi responsione turbantur, et vanis inter se consiliis occupantur, virgo zelantis affectu pudori suo providens et pulchritudini propriæ velut hosti pudicitie invidens, in conclavi se recepit, arreptoque chalybe limato et acuminato, quem sibi paraverat, pirulam nasi sui cum superiori labro potenti dextra radicitus abscondit. Introgressis vero parentibus ad eam, labrum et nasum quibus se mutilaverat obtulit, et quasi his verbis allocuta est, dicens: « En florida forma, en quod magis in me placebat. Tollite nunc, si vultis, et novo ferte marito. » Illi ergo cum talia cernerent, subito exclamantes, effratisque planetibus omnia perturbantes, nimio dolore contrebati et pene exanimati sunt. Sponsus vero, qui putabatur, et qui cum eo advenerant, mœsti atque confusi ad propria remearunt.

Igitur pater et mater magnam sibi ignominiam arbitrantes deturpatæ filiae sustinere conspectum atque convictum, remotam a contubernio suo, seorsum in alio domicilio quod pauperum hospitali dicaverant, manere jusserunt. At vero puella, contemptu suo gaudens, Christi passiones et opprobria sitiens, non tantum cohabitare mendicis æquanimiter tulit, verum etiam infirmorum atque languentium pedissequam humilem ac servam sese **331** alacriter obtulit. Erat ergo sollicita semper moribundis assistere, præparare cibos, reparare lectos, laciones et vulnera confovere, ulcera tergere, sordes abluere, nullumque misericordiæ ministerium præterire.

His ita triennio fere peractis, ne quid illi deesset in omni patientia et plenitudine meritorum, dispensante Domino percussa est ulcere lepræ, juxta desiderium suum. Quod cum multi adverterent, et nullus ei diceret dum eam molestare metuerent, mater

in partem filiam traxit, et luridæ tabis apparitionem innotuit. Quod cum illa audiret, tanta protinus exultatione corripitur, ut pene defectum cordis incurreret, et quasi repente vidisset coelestem sibi januam aperiri, erupit in vocem jubilationis, et exclamans cum lacrymis, ait: « Gratias tibi ago, Domine Jesu Christe, quia memor es mei. Et nunc, Domine, fecisti mihi signum in bono, in quo certissimum tuæ miserationis argumentum accipio. » Egressa itaque a communi consortio Dominum, ingressaque conventum leprosarum, ita se coram omnibus humiliabat, ut sola ibidem leprosa putaretur, ita omnibus serviebat, ut sola incolumis videretur. Mirabantur omnes in ea singularem humilitatem atque patientiam, omnes in ea venerabantur excellentissimam sanctitatem, multumque de ejus contubernio exultabant, quia Christum in ea habitare non dubitabant.

Transacto itaque anno separationis suæ, placuit Altissimo devotam sibi famulam cœlesti conventui sociare; qui etiam dignatus est ei per Spiritum sanctum resolutionis suæ tempus signare. Quadam itaque die cum ad eam visitandi gratia mater advenisset, et revertentem, longe **332** aliquantum a suo domicilio ipsa deduceret, tandem valefecit, et ait: « Vade in pace, mater, et ora pro me, quia jam amplius non videbis faciem meam viventis in carne. » Mater tamen hæc audiens, non satis fidem adhibuit, eo quod cereret eam solito alacriorem, et nullum proximæ mortis indicium præferentem. Post modicum vero temporis, cum repentino incommodo ad mortem gravaretur, percepto viatico Dominici sacramenti, in sancta confessione spiritum emisit. Mater vero, sicut ipsa prædixerat, quamvis non longe maneret, ad horam exitus ejus occurrere non valuit. Nos vero ista dicentes, indiscretam fortassis puellæ vehementiam, qua sibi manus injecit, non ita approbamus, ut imitabilem cæteris proponamus, sed ardentissimum divini amoris affectum et tuendæ pudicitie zelum in adolescentula virgine satis superque miramur et veneramus.

CAPUT XLII.

De sanctimoniali, quæ oculos miro decore radiantes ipsa sibi exculpit, ut pudori suo consuleret. Guillelmi Anglorum regis nequitia et infelix exitus.

Quidam Anglorum rex, nomine Willelmus, homo carnalis et libidinosus multum opprimebat Ecclesias quæ erant in terra ditionis suæ. Facta est autem revelatio hujusmodi cuidam monacho, eximie sanctitatis viro. Vidit ergo Dominum Jesum Christum in throno sedentem, et sanctorum multitudinem de rege conquerentem eo quod illorum Ecclesias **333** in exterminium traderet. Respondens vero Dominus ait: « Usque ad dies triginta dabitur ei spatium emendandi; et si interim non correxerit, tunc demum subeat pœnas debitæ ultionis. » Finita autem revelatione, festinavit ille vir sanctus hæc eadem regi insinuare. Quæ audire contempsit, et sanguini sanguinem addere non cessavit.

Post paucos itaque dies intravit idem rex in monasterium virginum, in quo puellam elegantissimam esse fama præconante compererat: quæ cum totius corporis florida venustate polleret, majoris tamen pulchritudinis gratia in oculis apparebat, qui veluti duo carbunculi in ejus facie radiabant. Visa itaque puella, captus est tyrannus in oculis ejus; et sacrilego amore lascivens, præcepit abbatissæ ut eam sibi ad lectum suum faceret in nocte præsentari, alioquin minabatur sese illam violenter accipere, et totum perinde monasterium dilapidare. Quo audito, mater spiritalis ingemuit, et cor ejus conturbatum est valde, cernens utrobique discrimen gravissimum imminere, si vel furibundi tyranni sævitiam in excidium suæ domus incurreret, vel sponsam Domini (quod nefarium est) lenocinanti adultero prostituere. Cumque turbationis suæ causam prædictæ virgini pallens et pavibunda detegeret, illa divino Spiritu inflammata respondit: « Equo animo esto, domina mater, et noli turbari; sed omne negotium istud committe secure Deo et mihi. Tantummodo cura principi nuntiare me esse paratam, ut ad ipsius lectum facto vespere veniam. » Quid multa? Introducitur virgo generosa in thalamum adornatum, et regis interim ibidem sola præstolatur ingressum. Tunc animata virtute mirabili, effosorium quod sibi jam paraverat **334** arripit, et proprios inde oculos eruens, in disco reponit. Advenienti itaque regi novum atque inopinatum ferculum præsentavit, et dixit: « Eia, domine mi rex, ecce micantes gemmæ, quas ad injuriam Christi in ejus ancillula tanto desiderio concupisti. Intuere diligenter, et vide, utrumne aliquando poteris tanta pulchritudine satiari. » Videns itaque rex puellam sacram, defossis orbibus ita deformem atque cruentatam, vehementer exhorruit; et statim ab ea resiliens, cum grandi confusione recessit.

Legitur in Anglorum Gestis de illo rege profano quod Parvo tempore ante ipsius mortem multa in regno ejus adversa contigerint, multaque de ejus interitu visa atque prædicta fuerint. Hoc maxime horrendum quod visibiliter diabolus apparuit hominibus in saltibus deviis, transeuntes allocutus. Præterea in pago Bervesciræ, in villa Hanstedæ, continuis quindecim diebus fons sanguinem tam ubertim manavit, ut vicinum vadum inficeret. Audiebat hæc ille, et garriebat; nec sua somnia de se, nec aliorum visa curans. Edinerus nobilis historicus dicit sanctum Anselmum, quem idem rex exsulerat. Marcenniacum venisse, ut beati Hugonis Cluniacensis conscientie querelas curarum suarum ingereret. Ibi cum de rege Willelmo sermo volutaretur, præfatum dixisse abbatem, proxima nocte regem illum ante Deum ductum et judicatum, librato iudicio, tristem damnationis subiisse sententiam. Id quomodo nosset, nec ipse tunc exposuit, nec aliquis audientium requisivit.

335 CAPUT XLIII.

In Fontanis, monasterio de ordine Fontis Ebraldi, monialis, sociæ post mortem apparens, magna quiete se potiri testata est, nondum tamen Dei conspectu frui, donec illa certo quem designavit die se illi adjunxisset, ut ambæ pariter in gloriam reciperentur.

In monasterio sacrarum virginum de ordine Fontis Ebraldi, quod Fontanæ dicitur, duæ sacræ virginæ fere a cunabulis collocatæ, Christo nutriebantur. Quarum una migrans a corpore, post paucos dies viventi apparuit, dicens: « Notum tibi facio, dilecta mi soror, quia magna quiete jam potior: sed tamen ad videndam faciem Domini non potero sine te introduci. Præpara ergo te, et veni quantocius ut simul Domino præsentemur. » Prædixit autem ei et tempus obitus sui, quo ipsa demum vitam finivit.

CAPUT XLIV.

De Maria, Carmensis monasterii puella, quæ primum in ægrotis omni ope juvantis diligentissima, exinde paralytica, tum lumine prophetico, tum aliis sanctarum animarum præclaris dotibus ac privilegiis et in morbo, et in obitu illustris fuit.

In pago Suessionensi constat esse cœnobium, quod dicitur Carmus, de dicto ordine Fontis Ebraldi, plenum virginibus sacris. Erat ibi puella sanctissima, nomine Maria, quæ novennis ingressa monasterium, **336** decemnovennalis ætate migravit ad Dominum. Hæc vero plurimis annis infirmantium obsequio deputata, tanta devotione ac sedulitate omnibus serviebat, ut jugem illius instantiam atque fervorem eunctæ mirarentur. Ad ultimum vero dispensante Domino, ne quid ei deesset ad meritum, paralytim incurrens, diutissime languit, ita ut omni membro officio destituta, non modo de grabatulo surgere nequiret, sed nec pedem, nec manum erigere, nec fauces ad manducandum movere valeret. Proinde parabantur ei apparatus sorbitiunculæ de farina, et ex quibusdam coctionibus liquamina suppurata ad glutendum magis quam ad comedendum. Porro secundum multitudinem dolorum, quos in corpore patiebatur, multas consolationes in corde suscipiebat, multaque illi divinitus revelabantur, quadam siquidem vice vocavit infirmariam suam, et ait illi: « Vade, obsecro, et dic illi sorori nostræ dilectæ, ut

oret attentius pro matre sua, quia modo defuncta est, ejusque suffragiis opus habet. Quod cum illa, nuntiante infirmaria, didicisset, commota sunt viscera ejus super obitu matris, et conversa ad orationem, cæteras quoque sorores, ut secum pro ea intercederent, invitavit, missoque celeriter nuntio, tandem agnovit quia die et hora qua prædictum fuerat, mater ejus de mundo migraverit.

Factum est autem aliquando ut nocte profunda quiescentibus universis, una de sororibus, in diversorio ubi infirma jacebat, colloquendum ad invicem tumultum audiret: unde mirata surrexit et venit exploratura quid esset. Cumque silenter accederet, vidit eundem locum immenso lumine coruscantem, et amota paululum cortina **337** quæ ibi dependebat, conspicata est eandem languidam, in sella residentem, quod nunquam facere solebat. Lectus vero ejus erat in omni diligentia de novo reparatus. Quod illa comperiens illico perterrita rediit, et vocans infirmarias ad videndum quod viderat adduxit. Quæ cum simul advenissent, invenerunt ægrotam lecto repositam, et diligentissime coopertam. In crastinum autem cum precibus et præceptis multum coacta fuisset, confessa est tandem duas ex sororibus monasterii antea defunctas, quarum nomina indicabat, ad se visitandam cœlitus fuisse transmistas; quæ universum stratum ejus versando refece- runt, et verbis consolatoriis afflictam relevarunt.

Igitur ancilla Christi, cum tam diuturno languore fuisset exhausta, tandem morte consumpta, collecta est ad populum suum. Porro eadem die qua de mundo transivit, facta est hujusmodi revelatio spirituali et sanctæ cuidam de sororibus illis. Vidit enim beatissimam Dei genitricem in eadem domum descendere, et duas de sanctimonialibus ipsius monasterii jam pridem defunctis cum ea advenire. Quas cum ipsa recognosceret, percunctata est de illa tam venerabili Domina quænam esset, et cujus rei gratia adventasset. Illæ autem respondentes, dixerunt: « Ipsa est domina nostra, Regina celorum, quæ modo dignata est venire ad festivitatem magnam, hic intus hodie celebrandam, qua major in ecclesia ista non accidit a multis retro diebus et annis. »

LIBER TERTIUS

338 CAPUT PRIMUM.

Pontio monacho (qui postmodum et abbas, et episcopus fuit) apparens post obitum quidam Grandissilvæ monachus, magnæ vir perfectionis, mira quedam nonnulla ei de statu suo revelat.

In domo Grandissilvæ, quæ una est de filiabus Clarævallensium, in partibus Tolosanensium, constat ab initio multos fuisse spirituales et magni meriti viros; de

PATROL. CLXXXV.

quorum numero venerabilis et sanctus Pater Pontius exstat, qui prius existens abbas ejusdem loci, et postmodum Clarevallensis, modo est episcopus Clarimontis. Ipso autem referente cognovimus omnia fere quæ de eadem domo subjungimus. Erat ergo ibidem monachus quidam magister novitiorum, vir sanctitatis eximie, magnum habens desiderium dissolvi, et esse cum Christo. Hic ergo in Cœna